

Круглов В. В.

доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна, virt197@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7228-8635>

Терещенко Д. А.

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна, dtereshchenko7754367@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0633-0097>

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. У статті розглянуто питання, пов'язані з викликами та напрямками розвитку механізмів державного управління якістю вищої освіти в процесі їх впровадження. Метою дослідження визначено проведення аналізу сучасних проблем реалізації зазначених механізмів і надання пропозицій щодо їх удосконалення. За допомогою загальнонаукових та спеціальних методів розглянуто концепцію якості вищої освіти на основі існуючих вимірів (актуальність програм, компетентність викладачів, відповідність інфраструктури, підтримка здобувачів). Підкреслено роль нормативно-правової бази у формуванні освітніх стандартів, які є важливими для забезпечення послідовності, прозорості й підзвітності в секторі вищої освіти. Виявлено проблеми в впровадженні механізмів державного управління якістю вищої освіти (недостатнє фінансування, проблеми врядування, прогалини в законодавстві, неефективність систем оцінювання). Запропоновано заходи щодо зміцнення фінансового підґрунтя системи освіти, реформування системи державного управління, удосконалення законодавчої бази для задоволення освітніх потреб. Наголошено на важливості постійного розвитку та вдосконалення механізмів державного управління якістю вищої освіти. Удосконалення цих механізмів за запропонованими напрямками сприятиме гармонізації систем вищої освіти зі світовими стандартами та набуттю здобувачами актуальних навичок і знань.

Ключові слова: державне управління, вища освіта, якість, механізми, заклади вищої освіти, держава.

JEL classification: H52, H83, I20, I28.

DOI: 10.32987/2617-8532-2023-4-58-69.

Вища освіта є однією з ключових складових суспільного розвитку й формування національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації та швидкого технологічного прогресу. Якість вищої освіти є невід'ємним елементом її ефективності і впливу

на країну в цілому. Саме тому забезпечення високоякісної вищої освіти стало пріоритетним завданням для багатьох країн, у т. ч. України. Хоча у зв'язку з низкою масштабних викликів, що постали перед державою, це завдання є надзвичайно складним,

© Круглов В. В., Терещенко Д. А., 2023

забезпечення такої вищої освіти стає однією з першочергових потреб у світлі підготовки кваліфікованих фахівців, здатних відповідати вимогам сучасного ринку праці й суспільства загалом та брати повноцінну участь у післявоєнному відновленні країни.

Україна як сучасна постіндустріальна країна усвідомлює важливість конкурентоспроможної системи вищої освіти у світовому контексті. Проте ефективність і якість вітчизняної системи вищої освіти ще потребують істотних поліпшень та адаптації до сучасних вимог. Однією з ключових складових поліпшення якості вищої освіти є ефективне державне управління.

Наразі на міжнародному й національному рівнях дедалі більша увага приділяється об'єктивним європейським стандартам і принципам якості вищої освіти. У цьому контексті питання застосування механізмів державного управління якістю вищої освіти набуває особливої значущості та актуальності, оскільки зазначене стає стратегічним фактором реалізації освітніх процесів. З огляду на важливість окресленої проблематики, питання вдосконалення механізмів державного управління якістю освіти досить часто стають предметом сучасних наукових досліджень.

Так, Є. Архипова та В. Дроздов досліджують сутність поняття «якість освіти» як об'єкта в системі державного управління й особливості впливу на неї держави на основі правових механізмів [1]. О. Ляшенко доходить висновку, що спрямування управлінської категорії «якість освіти» повинне бути зосереджене на модернізації освітньої системи, запозиченні найкращого світового досвіду, що має за-

довольняти освітні потреби людини [2].

Науковці М. Роза та А. Амарал [3] вважають, що забезпечення якості професіоналізується й характеризується міжнародною мережевою діяльністю. Як зауважують Дж. Вільямс і Л. Харві, оскільки вища освіта стикається з дедалі складнішими викликами глобалізації та маркетинга, забезпечення якості теж стає дедалі складнішим [4]. Дж. Шін [5] стверджує, що держави прагнуть використовувати забезпечення якості як потужний рушійний фактор для реформування вищої освіти, тоді як заклади вищої освіти тяжіють до підтримки власного престижу без надмірного державного впливу.

Колектив дослідників, вивчаючи відносини між державою й національними агентствами із забезпечення якості, доводять, що зміна державної політики є дієвим способом реагування на суспільні вимоги в демократичному суспільстві, такі як підвищення професіоналізму, переосмислення відносин із закладами вищої освіти як партнерами, зміцнення зв'язку з міжнародними мережами забезпечення якості, надання послуг із забезпечення якості іноземними інституціями [6]. Як зазначає А. Гопбах [7], зовнішнє забезпечення якості має бути надійним, тобто вільним від політичного, комерційного чи будь-якого іншого небажаного зовнішнього впливу. Виходячи з такого бачення вказану послугу повинні надавати незалежні організації (об'єднання здобувачів освіти, профспілки, роботодавці).

Окремі напрями окресленої проблематики пов'язані з розумінням якості в освітньому середовищі, тоді

як інші – з компонентами освітньої системи (академічним персоналом, навчальним планом і студентами). Деякі напрями залежать від зовнішніх зацікавлених сторін (держави, ринку праці, фінансування та ресурсів). Звідси важливими стають концепції якості, середовища вищої освіти, державного регулювання й систем акредитації [8]. Г. Чирва, зосереджуючись на вивченні механізмів державного управління розвитком вищої освіти, підкреслює важливість досягнення належної якості освіти як високих показників результату процесу освітньої діяльності [9].

Зважаючи на складність і багатоаспектність проблематики державного управління якістю вищої освіти, ключовим вбачається пошук підходів до формування та вдосконалення механізмів державного управління з метою розв'язання наявних суперечностей.

Метою дослідження є аналіз проблем, що виникають у процесі реалізації механізмів державного управління якістю вищої освіти, та надання пропозицій щодо вдосконалення цих механізмів.

Поняття «якість» у вищій освіті є багатограним і динамічним та охоплює різні виміри, які відображають ефективність і досконалість роботи навчального закладу. Якість вищої освіти вказує на відповідність закладу вищої освіти заздалегідь визначеним стандартам, цілям і очікуванням різних зацікавлених сторін, включаючи здобувачів, науково-педагогічних працівників, роботодавців та суспільство. Вона охоплює загальний освітній досвід, результати і вплив на індивідуальний розвиток та суспільний прогрес.

Опитування науковців засвідчило різне бачення ними категорії «якість». Як узгодженість вона відображається в процедурах забезпечення якості; як придатність вона є очевидною в еволюції інституцій із метою приведення їх у відповідність із соціальними й економічними очікуваннями; як трансформація вона проявилася в посиленні на більш рефлексивний підхід закладів вищої освіти в питаннях педагогіки, підтримки студентів та розвитку навичок [10].

Процеси державного управління якістю вищої освіти передбачають використання наявного інструментарію й ресурсів, що сприятимуть розбудові комплексної та збалансованої системи забезпечення якості (наприклад, державного контролю) і взаємодії зацікавлених сторін: органів державної влади, закладів вищої освіти й організацій громадянського суспільства [1].

Розглядаючи ключові компоненти, що визначають якість вищої освіти, слід виокремити їх змістове наповнення виходячи з потреб і вимог, що формуються на рівні стандартів та очікувань ринку праці й роботодавців (табл. 1).

Міжнародні інституції та регіональні органи акредитації відіграють важливу роль у встановленні стандартів і підходів до оцінювання якості вищої освіти. Стандарти часто зосереджені на академічній доброчесності, результатах програм, кваліфікації науково-педагогічних працівників, інфраструктурі й інституційному управлінні. Крім того, Європейський простір вищої освіти (ЄПВО) та Болонський процес сприяють забезпеченню якості й прозо-

Таблиця 1

Ключові компоненти якості вищої освіти

Компоненти	Зміст
Освітньо-професійна програма та педагогічні методи	Актуальність та сучасність освітньо-професійної програми. Ефективність методології викладання. Відповідність сучасним галузевим вимогам і досягненням
Якість науково-педагогічних працівників (НПП)	Академічна кваліфікація та досвід НПП. Викладацька майстерність і здатність надихати й мотивувати здобувачів. Дослідницький внесок та професійний досвід
Інфраструктура та навчальні ресурси	Адекватність та придатність матеріально-технічної бази. Наявність сучасних технологій і засобів навчання. Доступ до бібліотек, лабораторій та інших академічних ресурсів
Підтримка та залучення здобувачів вищої освіти	Надання консультацій, профорієнтації та академічного консультування. Можливості для позанавчальної діяльності, стажування й взаємодії із суб'єктами господарювання. Механізми зворотного зв'язку зі здобувачами та реагування на їхні потреби
Дослідження та інновації	Заохочення та підтримка дослідницьких ініціатив. Співпраця з промисловістю й дослідницькими організаціями. Інновації в методах викладання та освітньо-професійних програмах

Складено авторами.

рості шляхом взаємного визнання кваліфікацій і впровадження Європейської рамки кваліфікацій (ЄРК) [11]. Для оцінки якості вищої освіти міжнародні стандарти пропонують використовувати різні інструменти, включаючи самооцінювання, експертне оцінювання, та процеси акредитації. Вказані підходи спрямовані на забезпечення стандартизованої й порівняльної оцінки якості вищої освіти на глобальному рівні.

Цілі та процеси забезпечення якості вищої освіти реалізуються Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти (ENQA), яка входить до консультативної групи Болонського процесу, на міжнародному та європейському рівнях, підтримкою на рівні країни, виконанням аналітичних і комунікаційних функцій [12]. Спільна пропозиція ENQA та європейських асоціацій була втілена в Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), де вжи-

то поняття «забезпечення якості» з метою характеристики діяльності в межах процесів безперервного вдосконалення [13]. Паризьке комюніке від 25 травня 2018 р. окреслило результати діяльності в межах Болонського процесу та нові цілі розвитку ЄПВО, констатуючи, що ключовою позицією встановлення взаємної довіри, забезпечення справедливо-го визнання кваліфікацій і періодів навчання є забезпечення якості [14]. З огляду на встановлені стратегічні цілі, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти спрямовуватиме зусилля на подальше вдосконалення процедурних питань діяльності, посилення відповідності акредитації освітніх програм, збільшення участі міжнародних експертів [15], що дасть змогу вітчизняній інституції стати повноцінним членом ENQA.

В українському законодавстві поняття якості вищої освіти зазнало певних трансформацій. Дефініції

«якість освіти», «якість освітньої діяльності» та «якість вищої освіти» було відображено в законах України «Про вищу освіту» та «Про освіту» [16; 17]. Згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти», термін «якість освітньої діяльності» було вилучено. Водночас дефініція «якість вищої освіти» базується на відповідності міжнародним стандартам, законодавчим вимогам, потребам суспільства щодо провадження освітньої діяльності й навчальних результатів, які реалізуються зовнішніми та внутрішніми процедурами забезпечення якості [18].

Формування й реалізація механізмів державного управління якістю освіти визначаються як важливий напрям державної політики у сфері освіти. До ключових складових політики слід віднести національну систему моніторингу якості освіти, розбудову інституту незалежного оцінювання результатів функціонування освітньої галузі тощо. Запровадження європейських стандартів якості освіти в закладах вищої освіти України має сприяти підвищенню конкурентоспроможності та працевлаштуванню випускників, що є пріоритетним завданням у контексті розв'язання проблеми дисбалансів на ринку праці й економічних труднощів [19].

О. Поступна [20] як один із сучасних механізмів державного управління вищою освітою розглядає механізм організаційних освітніх інновацій, спрямований на використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти. Вплив сучасних освітніх технологій і розвиток ринкових механізмів в Украї-

ні формують інноваційні підходи в освітній сфері, до яких можна віднести: механізми державного й приватного фінансування освіти, пільги для стимулювання інвестицій в освітню сферу, диверсифікацію джерел фінансування освіти [9].

У грудні 2022 р. Комітет міністрів Ради Європи схвалив План дій для України «Стійкість, відновлення та реконструкція» на 2023–2026 рр. [21], що передбачає надання підтримки та сприяння щодо посилення спроможності органів державного управління сферою освіти на національному, місцевому й інституційному рівнях для забезпечення інклюзивної системи управління освітою, яка гарантує всім рівний доступ до якісної освіти. Крім того, було підкреслено необхідність підтримки закладів вищої освіти в зміцненні відкритої системи вищої освіти, що здатна сприяти розвитку демократичних суспільств.

На якість вищої освіти істотно впливає комплексна система законодавчих і нормативних актів, що охоплюють закони, постанови, політику та керівні принципи, сформульовані урядом і органами управління освітою. Вони встановлюють рамки для освітніх стандартів, процесів акредитації, розроблення навчальних програм, оцінювання студентів, кваліфікації викладачів тощо. Ефективність і актуальність цих законодавчих інструментів безпосередньо впливають на загальну якість та функціонування закладів вищої освіти.

Органи державної влади відіграють провідну роль у формуванні й контролі якості вищої освіти. Їхні окремі функції включають різні напрями та завдання (табл. 2).

Таблиця 2

**Функції та завдання органів державної влади
щодо забезпечення якості вищої освіти**

Функції	Завдання
Формування державної політики та нормативно-правових актів	Розроблення політики, яка визначає освітні цілі та стандарти. Встановлення правил, що забезпечують дотримання стандартів якості
Акредитація та забезпечення якості	Реалізація процесів акредитації для оцінки якості закладів вищої освіти та програм. Упровадження механізмів забезпечення якості для підтримки й підвищення освітніх стандартів
Надання ресурсів	Виділення коштів на реалізацію освітніх програм і розвиток інфраструктури. Забезпечення справедливого розподілу ресурсів між закладами вищої освіти
Сприяння дослідженням та інноваціям	Заохочення дослідницьких ініціатив для підвищення академічної якості та поширення знань. Сприяння інноваціям і вдосконаленню освітніх методологій

Складено авторами.

Для забезпечення якості вищої освіти механізми державного управління передбачають застосування різного інструментарію та підходів до моніторингу й оцінювання, зокрема системи оцінювання, що охоплює впровадження системи оцінювання закладів вищої освіти на основі визначених критеріїв, використання ключових показників ефективності для вимірювання освітніх результатів. Важливу роль відіграє проведення зовнішніх оглядів і аудитів освітніх програм та закладів, залучення незалежних агенцій для оцінювання якості вищої освіти. У процесі роботи здійснюється збір даних про освітні процеси, результати й відгуки стейкхолдерів та їх аналіз із метою визначення сфер, що потребують удосконалення, й прийняття рішень на основі фактичної інформації. Вказані процедури передбачають залучення до процесу оцінювання якості здобувачів, професорсько-викладацького складу, роботодавців і громадськості та збір пропозицій для забезпечення всебічного оцінювання якості освіти.

Ефективне використання зазначених механізмів сприяє постійному вдосконаленню та гарантує, що заклади вищої освіти дотримуються встановлених стандартів якості, а це в кінцевому підсумку збагачує загальний освітній досвід і покращує результати навчання.

Слід зупинитися на викликах, пов'язаних з упровадженням механізмів державного управління якістю вищої освіти. Так, брак фінансування й ресурсів гальмує їх ефективне впровадження. Недостатнє фінансування закладів вищої освіти призводить до технічного та морального зношення інфраструктури, обмежує доступ до сучасних технологій, можливості розвитку викладацького складу й перешкоджає створенню оптимального навчального середовища. Дефіцит ресурсів стає на заваді зусиллям, спрямованим на підтримку та підвищення освітніх стандартів, що негативно впливає на загальну якість вищої освіти.

Ефективне управління й координація між органами державної

влади, залученими до сфери вищої освіти, є важливими чинниками успішного управління її якістю. Однак фрагментарна відповідальність, відсутність чіткого розмежування функцій, а також недостатня комунікація та координація між вказаними суб'єктами владних повноважень подекуди спричиняють дублювання функцій, ускладнюють реалізацію державної освітньої політики й призводять до відсутності єдиного підходу щодо забезпечення та підвищення якості вищої освіти.

Серйозну проблему становить недосконалість нормативно-правової бази для контролю за якістю. Окремі чинні нормативно-правові акти, пов'язані з якістю вищої освіти, процесами акредитації та механізмами забезпечення якості, можуть мати прогалини й двозначне розуміння. Відсутність чіткої, сучасної законодавчої бази може перешкоджати ефективному моніторингу, оцінюванню та дотриманню освітніх стандартів, що ставить під загрозу якість вищої освіти. Таким чином, удосконалення нормативно-правової бази, пов'язаної з контролем якості освіти, є необхідною умовою для забезпечення ефективного нагляду й регулювання якості освіти. Законодавча база має бути адаптованою до технологічного прогресу та зміни освітніх парадигм, надавати регуляторним органам повноваження із забезпечення дотримання стандартів якості й реалізації контрольних функцій.

Зміцнення фінансового підґрунтя освітньої системи має вирішальне значення для підвищення якості вищої освіти. Це передбачає збільшення бюджетних відрахувань на вищу

освіту, забезпечення ефективного використання коштів і залучення альтернативних джерел фінансування, таких як державно-приватне партнерство [22] та грантова допомога. Належна фінансова підтримка дає змогу закладам вищої освіти інвестувати в сучасну інфраструктуру, розвиток викладацького складу, дослідницькі ініціативи й послуги підтримки здобувачів, що в кінцевому підсумку поліпшує загальну якість вищої освіти.

Реформування системи державного управління освітою, серед іншого, має велике значення для забезпечення якості освіти. Зазначене включає впорядкування структур управління, уточнення функцій і обов'язків суб'єктів управління освітою, а також сприяння співпраці та координації між відповідними зацікавленими сторонами. Запровадження сучасних управлінських практик, використання цифрових технологій в адміністративних процесах і прийняття рішень на основі фактичних даних слугує створенню більш ефективної та гнучкої системи вищої освіти, яка відповідатиме потребам і викликам освітнього сектора, що постійно змінюються.

Упровадження більш гнучкої та орієнтованої на результат системи акредитації, яка враховує якісні аспекти освіти, дослідницький внесок, залучення сектора і вплив на громаду, стимулюватиме заклади вищої освіти прагнути до досконалості, сприятиме загальному поліпшенню якості вищої освіти.

Звернення до вказаних ключових напрямків удосконалення механізмів державного управління якістю вищої освіти допоможе сформувати

надійну, адаптивну та орієнтовану на якість систему вищої освіти. Інвестиції у фінансову стійкість, оптимізація державного управління, удосконалення нормативно-правової бази й покращення процесів оцінювання є чинниками створення динамічного освітнього ландшафту, що готує здобувачів до викликів глобального суспільства.

Виконане дослідження показало складну сутність якості вищої освіти, виділивши основні компоненти, як-от: освітньо-навчальна програма, якість науково-педагогічних працівників, інфраструктура, підтримка здобувачів, дослідження та інновації. Розуміння цих компонентів є фундаментальним для впровадження ефективних механізмів забезпечення якості вищої освіти. Аналіз механізмів державного управління нею виявив системний взаємозв'язок нормативно-правової бази, ролі держави та інструментів оцінювання. Визначено виклики, пов'язані з упровадженням механізмів державного управління, включаючи фінансові обмеження, проблеми системи управління, прогалини в законодавстві й неефек-

тивність системи оцінювання. Актуальними напрямками вдосконалення механізмів державного управління якістю вищої освіти доцільно вважати: зміцнення фінансової бази, удосконалення нормативно-правової бази та оптимізацію процесів оцінювання, що мають стати провідними стратегіями. Ці стратегії спрямовуються на зміцнення системи вищої освіти, забезпечення її гнучкості, актуальності й відповідності потребам динамічного глобального суспільства.

Отже, удосконалення механізмів державного управління якістю освіти є безперервним процесом, що вимагає співпраці, інновацій і адаптивності. Постійно вдосконалюючи ключові механізми, учасники освітнього процесу можуть сформувати середовище, в якому вища освіта стане основою створення й передання знань, інновацій та суспільного прогресу. Перспективами подальших досліджень вбачаємо поглиблений аналіз реалізації правового й економічного механізмів державного управління якістю вищої освіти в умовах європейської інтеграції України.

Список використаних джерел

1. Архипова Є. О., Дроздов В. В. Якість вищої освіти як об'єкт публічного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.12.30>.
2. Ляшенко О. І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти. *Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України*. Київ : «Педагогічна преса», 2005. № 1 (46). С. 5–12.
3. Rosa M. J., Amaral A. Quality Assurance in Higher Education. *Contemporary Debates*. Houndsmills : Palgrave Macmillan, 2014. DOI: <https://doi.org/10.1057/9781137374639>.
4. Williams J., Harvey L. Quality assurance in higher education. *The Palgrave International Handbook of Higher Education Policy and Governance*. 2015. P. 506–525. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-137-45617-5_27.

5. Shin J. C. Quality assurance systems as a higher education policy tool in Korea: international convergence and local contexts. *International Journal of Educational Development*. 2018. Vol. 63. P. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.10.005>.
6. Hou A. Y. C., Hill C., Guo C. Y., Tsai S., Justiniano Castillo D. R. A comparative study of relationship between the government and national quality assurance agencies in Australia, Japan, Malaysia and Taiwan: Policy change, governance models, emerging roles. *Quality in Higher Education*. 2020. Vol. 26, Iss. 3. P. 284–306. DOI: <https://doi.org/10.1080/13538322.2020.1778613>.
7. Hopbach A. Reflecting on the future of quality assurance. *ENQA General Assembly*. 2019. URL: <https://enqa.eu/wp-content/uploads/2019/10/Achim-Hopbach.pdf> (дата звернення: 22.09.2023).
8. Alzafari K., Kratzer J. Challenges of implementing quality in European higher education: an expert perspective. *Quality in Higher Education*. 2019. Vol. 25, Iss. 3. P. 261–288. DOI: <https://doi.org/10.1080/13538322.2019.1676963>.
9. Чурва Г. М. Механізми державного управління розвитком вищої освіти: орієнтація на якість освітніх послуг. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 146–156. DOI: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-3-146-156>.
10. Harvey L. Extended Editorial: Quality in Higher Education Author Survey. *Quality in Higher Education*. 2023. Vol. 29, Iss. 2. P. 135–164. DOI: <https://doi.org/10.1080/13538322.2022.2153642>.
11. Звіт про порівняння європейської рамки кваліфікацій і української національної рамки кваліфікацій. *Publications Office of the European Union*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.2767/685977> (дата звернення: 22.09.2023).
12. ENQA mission statement. *ENQA*. 2010. URL: <https://enqa.eu/index.php/about-enqa/enqa-mission-statement> (дата звернення: 22.09.2023).
13. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). *ENQA*. Brussels, Belgium, 2015. URL: https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf (дата звернення: 22.09.2023).
14. Паризьке комюніке / М-во освіти і науки України. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf> (дата звернення: 22.09.2023).
15. Національний план дій зовнішнього забезпечення якості вищої освіти України на період 2022–2023 рр. Київ : Нац. агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2022. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Національний-план-дій-фіналізований-14_22.pdf (дата звернення: 22.09.2023).
16. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n300> (дата звернення: 22.09.2023).
17. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 22.09.2023).
18. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти : Закон України від 18.12.2019 № 392-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення: 22.09.2023).
19. Ковбасюк Ю. В. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України. *Вісник НАДУ*. 2013 № 3. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_3_3 (дата звернення: 22.09.2023).
20. Поступна О. В. Публічне управління регіональними освітніми системами в Україні : монографія. Харків : ТОВ «Оберіг», 2021. 400 с. URL: <http://tinyurl.com/2ucbun9r> (дата звернення: 22.09.2023).

21. Council of Europe Action Plan for Ukraine «Resilience, Recovery and Reconstruction» 2023-2026 / Council of Europe. 2022. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a96440/ (дата звернення: 22.09.2023).

22. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання : монографія. Харків : Марістр, 2019. 252 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/342871827_Rozvitok_derzavno-privatnogo_partnerstva_v_Ukraini_mehanizmi_derzavnogo_reguluvannya (дата звернення: 22.09.2023).

Vitalii Kruhlov

Dr. Sc. (Public Administration), Associate Professor, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine, virt197@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7228-8635>

Dina Tereshchenko

Dr. Sc. (Public Administration), Professor, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine, dtereshchenko7754367@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0633-0097>

IMPLEMENTATION OF MECHANISMS OF PUBLIC QUALITY MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION: CHALLENGES AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT

Abstract. *Integration of higher education systems into the globalized world is a critically important process aimed at enhancing the quality and relevance of education at the international level. The study examines the mechanisms of state quality management in higher education with a focus on the Ukrainian educational landscape and its alignment with European standards. The study addresses a multifaceted concept of higher education quality, encompassing various dimensions such as the relevance of educational programs, competence of instructors, adequacy of infrastructure, and overall support for learners. Understanding these key components is fundamental for the development of effective mechanisms to ensure the quality of higher education. The study emphasizes the role of the regulatory framework in shaping educational standards. These standards, influenced by the best international practices, are crucial for ensuring consistency, transparency, and accountability in the higher education sector. A number of problems have been identified in the implementation of mechanisms for state quality management in higher education, including inadequate funding, gaps in legislation, and the ineffectiveness of evaluation systems. In response to these existing challenges, proactive directions for improving the situation are proposed. Strengthening the financial foundation of the education system is deemed critically important to provide adequate resources for higher education institutions. Essential steps include reforming the system of state governance and improving the legislative framework to meet evolving educational needs. Additionally, optimizing evaluation and accreditation processes emerges as a key strategy for continuous enhancement and support of education quality. The importance of ongoing development and enhancement of mechanisms for state management*

of higher education quality is underscored. The proposed improvement directions serve as a roadmap for policymakers, educational institutions, and stakeholders to elevate the quality of higher education. By adopting contemporary strategies, educational systems can ensure not only harmonization with global standards but also equip learners with the skills and knowledge necessary to succeed in an ever-changing world.

Keywords: public administration, higher education, quality, mechanisms, higher education institutions, state.

References

1. Arhipova, Ye. O., & Drozdov, V. V. (2020). Quality of higher education as an object of public administration. *Public Administration: Improvement and Development*, 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.12.30> [in Ukrainian].
2. Lyashenko, O. I. (2005). Quality of education as the basis for the functioning and development of modern education systems. *Pedagogy and Psychology. Herald of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 1(46), 5-12 [in Ukrainian].
3. Rosa, M. J., & Amaral, A. (2014). *Quality Assurance in Higher Education. Contemporary Debates*. Houndsmills: Palgrave Macmillan. DOI: <https://doi.org/10.1057/9781137374639>.
4. Williams, J., & Harvey, L. (2015). Quality assurance in higher education. *The Palgrave International Handbook of Higher Education Policy and Governance* (pp. 506-525). DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-137-45617-5_27.
5. Shin, J. C. (2018). Quality assurance systems as a higher education policy tool in Korea: international convergence and local contexts. *International Journal of Educational Development*, 63, 52-58. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.10.005>.
6. Hou, A. Y. C., Hill, C., Guo, C. Y., Tsai, S., & Justiniano Castillo, D. R. (2020). A comparative study of relationship between the government and national quality assurance agencies in Australia, Japan, Malaysia and Taiwan: Policy change, governance models, emerging roles. *Quality in Higher Education*, 26(3), 284-306. DOI: <https://doi.org/10.1080/13538322.2020.1778613>.
7. Hopbach, A. (2019). Reflecting on the Future of Quality Assurance. *ENQA General Assembly*. Retrieved from <https://enqa.eu/wp-content/uploads/2019/10/Achim-Hopbach.pdf>.
8. Alzafari, K., & Kratzer, J. (2019). Challenges of implementing quality in European higher education: an expert perspective. *Quality in Higher Education*, 25(3), 261-288. DOI: <https://doi.org/10.1080/13538322.2019.1676963>.
9. Chyryva, H. M. (2019). Mechanisms of State Governance in Higher Education Development: Focus on the Quality of Educational Services. *Public Administration and Customs Administration*, 3(22), 146-156. DOI: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-3-146-156> [in Ukrainian].
10. Harvey, L. (2023). Extended Editorial: Quality in Higher Education Author Survey. *Quality in Higher Education*, 29(2), 135-164. DOI: <https://doi.org/10.1080/13538322.2022.2153642>.
11. Publications Office of the European Union. (2023). *Comparison report of the European Qualifications Framework and the Ukrainian National Qualifications Framework*. DOI: <https://doi.org/10.2767/685977> [in Ukrainian].
12. ENQA. (2010). *ENQA mission statement*. Retrieved from https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/A8-ENQA-Mission-Statement_final.pdf.
13. ENQA. (2015). *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. Brussels, Belgium. Retrieved from https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf.

14. Ministry of Education and Science of Ukraine (2018). *Paris Communiqué*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf> [in Ukrainian].
15. NAQA. (2022). *National Action Plan on Ukrainian external higher education quality assurance for 2022-2023 period*. Retrieved from https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Національний-план-дій-фіналізований-14_22.pdf [in Ukrainian].
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *On Higher Education* (Act No. 1556-VII, July 1). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n300> [in Ukrainian].
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *On education* (Act No. 2145-VIII, September 5). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
18. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). *On Amendments to Certain Laws of Ukraine to Improve Educational Activities in Higher Education* (Act No. 392-IX, December 18). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> [in Ukrainian].
19. Kovbasiuk, Yu. V. (2013). Modernization of Public Administration and European Integration of Ukraine. *Bulletin NAPA*, 3, 5-10. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_3_3 [in Ukrainian].
20. Postupna, O. V. (2021). *Public management of regional educational systems in Ukraine*. Kharkiv: Oberig LLC. Retrieved from <http://tinyurl.com/2ucbun9r> [in Ukrainian].
21. Council of Europe. (2022). *Council of Europe Action Plan for Ukraine «Resilience, Recovery and Reconstruction» 2023-2026*. Retrieved from https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a96440.
22. Kruglov, V. V. (2019). *Development of Public-Private Partnerships in Ukraine: Mechanisms of State Regulation*. Kharkiv: Magistr. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/342871827_Rozvitok_derzavno-privatnogo_partnerstva_v_Ukraini_mehanizmi_derzavnogo_reguluvanna [in Ukrainian].